

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

13.01.2026. Nr. 6-1/20

**Ģenerālprokuroram
Armīnam Meisteram**
e-prokuratura@lrp.gov.lv

Par tiesas nolēmuma par pagaidu aizsardzību pret vardarbību nepildīšanu

Tiesībsarga birojs ir saņēmis [personas A] iesniegumu (reģistrēts 15.12.2025. ar Nr. 2380) (turpmāk – iesniedzēja) par Valsts policijas un prokuratūras rīcību, lemjot par kriminālprocesa uzsākšanu par tiesas nolēmuma par pagaidu aizsardzību pret vardarbību nepildīšanu.

[1] Iesniedzēja norāda, ka šobrīd ir spēkā Rīgas pilsētas tiesas lēmums par pagaidu aizsardzību pret vardarbību¹, kas nosaka aizliegumu bērna tēvam uzturēties izglītības iestādē, kurā mācās bērns. Bērna tēvs ir pārkāpis šo aizliegumu un ir ieradies izglītības iestādē, lai sveiktu bērnu 1. septembrī. Tika izsaukta policija un paņemts bērna tēva paskaidrojums, bet pret bērna tēvu netika uzsākts kriminālprocess par ļaunprātīgu nolēmuma par aizsardzību pret vardarbību nepildīšanu², pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 373. panta pirmo daļu un Krimināllikuma 377. panta 2. punktu (izdarītajā nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva).

Iesniedzēja Valsts policijas lēmumu pārsūdzēja prokuratūrā. Rīgas Austrumu prokuratūra 07.11.2025. sniedza atbildi³ N-502-2025-10625, kurā prokurore [persona B] noraidīja iesniedzējas sūdzību par Valsts policijas lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu.

¹ Rīgas pilsētas tiesas 11.06.2025. lēmums lietā Nr. 3-12/18952-25/71.

² Krimināllikuma 168.¹ pants.

³ Prokuratūras vēstules beigās ir iekļauts nepilns teikums: “nesatur informāciju par tīšu miesas bojājumu nodarīšanu meitai”, kas pēc satura un formas visticamāk liecina par pārrakstīšanās kļūdu, tāpēc šajā vēstulē netiek ņemts vērā.

Prokurore lēmumā norādīja, ka bērna tēva faktiskajās darbībās nav konstatējama nolēmuma par aizsardzību pret vardarbību ļaunprātīga nepildīšana. Lai gan bērna tēvs bija informēts par tiesas nolēmumu un aizliegumu uzturēties izglītības iestādē, "viņš ieradās sveikt bērnu ar 1. klases uzsākšanu, kas ir nozīmīgs brīdis bērna skolas gaitu uzsākšanā, līdz ar ko šis apstāklis ir vērtējams kā pozitīvs un bērnam svarīgs".

[2] Tiesas lēmums par pagaidu aizsardzību pret vardarbību ir saistošs un izpildāms nekavējoties no tā pieņemšanas brīža.⁴ Tas paliek spēkā līdz brīdim, kad tiesa to atceļ ar citu nolēmumu. Pat ja persona, kuras interesēs lēmums pieņemts, noteiktajā termiņā nav cēlusi pamatprasību, pagaidu aizsardzības līdzekļi turpina darboties uz nenoteiktu laiku, kamēr vien kāda no pusēm nav lūgusi tiesu tos atcelt.⁵

[3] Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi, ka valstij ir pozitīvs pienākums aizsargāt iedzīvotājus no vardarbības, sevišķi, ja ir spēkā tiesas nolēmums par pagaidu aizsardzību pret vardarbību. Atbildīgo iestāžu nereaģēšana uz šāda nolēmuma nepildīšanu pārkāpj Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3. un 8. pantu.⁶

[4] Krimināllikuma 168.¹ pants paredz kriminālatbildību par ļaunprātīgu nolēmuma par aizsardzību pret vardarbību nepildīšanu. Tiesu praksē⁷ jēdziens "ļaunprātība" šī panta izpratnē tiek skaidrots kā personas tīša, apzināta rīcība, kas vērsta uz ar tiesas nolēmumu uzlikto aizliegumu tīšu, neattaisnojamu pārkāpšanu.

Saskaņā ar tiesu praksi, ļaunprātības konstatēšanai ir nepieciešami šādi priekšnoteikumi:

1) Personai ir jābūt informētai par tiesas lēmumu un tajā noteiktajiem aizliegumiem⁸.

Izšķirošs ir fakts, ka persona zināja par nolēmumu, nevis konkrētā paziņošanas kārtība.⁹

⁴ Civilprocesa likums, 250.⁵⁹ pants.

⁵ Augstākās tiesas Senāts, 23.03.2016, Lietas Nr. 11300015115.

⁶ Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā *Eremia pret Moldova*, pieteikums Nr. 3564/11, 2013. gada 28. maijs.

⁷ Skat Rīgas rajona tiesas 23.02.2023. lēmumu lietā Nr. Nr. 11355008522 un Rīgas rajona tiesas 10.03.2022. lēmumu lietā Nr. 11352045220.

⁸ Skat. tiesu praksi: Rīgas rajona tiesas 23.02.2023. lēmumu lietā Nr. Nr. 11355008522; Rīgas rajona tiesas 10.03.2022. lēmumu lietā Nr. 11352045220, Rīgas pilsētas tiesas 21.03.2023. lēmumu lietā Nr. 11091202920; Rīgas pilsētas tiesa, 08.11.2022. lēmums lietā Nr. 11092017521, u.c.

⁹ Augstākās tiesas Senāts, 31.07.2025, Lietas Nr. 11310037322.

- 2) Pārkāpums tiek izdarīts ar tiešu nodomu. Persona apzinās savas rīcības prettiesiskumu (šāda rīcība ir aizliegta ar tiesas nolēmumu), bet, neskatoties uz to, izdara pārkāpumu.¹⁰
- 3) Lai konstatētu noziedzīgu nodarījumu, nav nepieciešams pārkāpumu sistemātiskums vai vairākkārtīgums. Noziedzīgais nodarījums ir pabeigts jau ar pirmo ļaunprātīga pārkāpuma brīdi, jo tam ir formāls sastāvs.¹¹

[5] Tiesu prakse konsekventi norāda, ka personas subjektīvais vērtējums par savas rīcības motīviem, piemēram, "labi nodomi" vai emocionāls pamatojums neattaisno tiesas noteikto aizliegumu pārkāpšanu. Secinājums par ļaunprātības kā noziedzīga nodarījuma pazīmes esību ir izdarāms, ņemot vērā konkrēta noziedzīga nodarījuma ārējo izpausmi (svarīgi ir ne tikai tas, ka kāds aizliegums tiek pārkāpts, bet arī tas, kā tas tiek izdarīts) un likumpārkāpēja rīcības mērķtiecību (likumpārkāpējs skaidri apzinās, ka viņa rīcība ir nepieļaujama un ir aizliegta ar tiesas nolēmumu, tomēr par spīti tam izdara pārkāpumu).¹²

Tiesa ir atzinusi personas rīcību par ļaunprātīgu pat gadījumā, kad apsūdzētais apgalvoja, ka pārkāpis aizliegumu, jo uztraucies par bērna labklājību iespējamās alkohola lietošanas dēļ.¹³

[6] Konkrētajā gadījumā nav šaubu par to, ka bērna tēvs bija informēts par aizliegumu, bet apzināti to pārkāpa. Šāda rīcība atbilst tiesu praksē definētajām ļaunprātības pazīmēm. Ne policija, ne prokuratūra nav tiesīga radīt izņēmumus vai interpretēt tiesas lēmumu. Tiesas lēmumā noteiktie aizliegumi ir jāpilda precīzi un izņēmumi ir pieļaujami tikai tajos gadījumos, ja tie ir iepriekš paredzēti tiesas nolēmumā. Jebkura darbība, kas pārsniedz nolēmumā paredzēto izņēmumu ietvaru, būtu uzskatāma par pārkāpumu.

Rīgas Austrumu prokuratūras vērtējums par tēva ierašanos skolā kā "pozitīvu un bērnam svarīgu" neizslēdz tiesas nolēmuma pārkāpuma faktu. Šāda Krimināllikuma 168.¹ panta piemērošana neatbilst tiesu praksē nostiprinātajai izpratnei par ļaunprātīgu rīcību.

¹⁰ Skat. Rīgas rajona tiesas 23.02.2023. lēmumu lietā Nr. Nr. 11355008522 un Zemgales rajona tiesas lēmumu lietā Nr. 11221020022.

¹¹ Skat Rīgas rajona tiesas 23.02.2023. lēmumu lietā Nr. Nr. 11355008522 un Rīgas rajona tiesas 10.03.2022. lēmumu lietā Nr. 11352045220.

¹² Skat. Augstākās tiesas Senāta 30.11.2022. lēmumu lietā Nr. 11092024720 un Augstākās tiesas Senāta 08.10.2025. lēmumu lietā Nr. 11087048521.

¹³ Rīgas pilsētas tiesa, 08.11.2022, Lietas Nr. 11092017521.

[7] Saskaņā ar Prokuratūras likuma 16. panta pirmās daļas 2. punktu prokurors, saņēmis informāciju par likuma pārkāpumu, likumā noteiktajā kārtībā izdara pārbaudi, ja ir pārkāptas bērnu tiesības un likumīgās intereses.

Aicinu veikt pārbaudi un izvērtēt Rīgas Austrumu prokuratūras 07.11.2025. atbildes N-502-2025-10625 tiesiskumu, kā arī veicināt prokuratūras vienotu pieeju Krimināllikuma 168.¹ panta piemērošanā, tostarp tiesu praksē nostiprināto izpratni par “ļauņprātīgas” rīcības pazīmēm.

Lūgumu pamatoju ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3. punktā noteikto tiesībsarga kompetenci sniegt priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu. Lūdzu informēt par veiktās pārbaudes rezultātiem.

Ar cieņu
tiesībsardze

Karina Palkova